

TÜRKİYE’NİN İLK TROPİK MEYVE PROJESİ



BAŞARI HİKAYESİ

EXPO 2016 ANTALYA

GROWTECH 2016

III. TIBBİ ve AROMATİK
BİTKİLER SEMPOZYUMU

YABANI PATLICAN

PİKAN CEVİZİ

YENİ SATIŞ YERİ

Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü (BATEM), Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi (AKDZF) ve Antalya İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü (AİGTHM) işbirliğinde yürütülen “Değişik Tropik Meyve Türlerinin Antalya Koşullarına Adaptasyonu Üzerinde Araştırmalar” projesinde Guava, Litchi, Longan, Mango, Passiflora ve Pitaya türlerinde başarılı sonuçlar alındı.

BATEM’den Dr. Beyza Biner, Akdeniz Üniversitesi’nden Prof. Dr. Hamide Gübbük ve Antalya İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü’nden Dilek Taşgın’ın ortaklaşa yürüttüğü ve Türkiye’nin ilk tropik meyve adaptasyon çalışması olmasıyla ayrı bir önem taşıyan “Değişik Tropik Meyve Türlerinin Antalya Koşullarına Adaptasyonu Üzerinde Araştırmalar” projesi için Guava, Litchi, Longan, Mango, Passiflora ve Pitaya türlerinde toplam 11 çeşit ile adına doğru fidanlarla ilk tropik meyve bahçesi kuruldu.

2012 yılında başlatılan çalışmada ilk olarak ABD’nin Florida Eyaleti’nden tropik meyve fidanları getirildi. BATEM’e ait seralarda bir yıl boyunca alıştırma süreci tamamlanan fidanların, Gazipaşa İlçesi Macar ve Yakacık lokasyonu ile Alanya Türkler Beldesi’ne dikimi gerçekleştirildi. Üç yıllık araştırma sonucunda, Gazipaşa’da açıkta muz yetiştirilen yerlerde projedeki tüm türlerin yetiştirilme şansının olabileceği görüldü. Böylece Akdeniz Bölgesi’ne yeni meyve türleri kazandırıldı. Ülkemizde yetiştirilme şansı olan bazı tropik meyve türlerinde adına doğru üretim materyalleri kullanılarak uygun ekolojilerde yapılan adaptasyon çalışmalarının hem ülke ekonomisi hem de bilimsel açıdan önem taşıdığı ortaya kondu. Araştırma enstitüsü, üniversite ve tarım il müdürlüğü ile birlikte yürütülen projenin başarılı olmasındaki en önemli etken, araştırma yayım çiftçi bağının kurulması oldu.

Çalışmada; pitaya ve passiflora türleri verim, kalite, erken meyveye yatma ve pazarlama açısından ön plana çıktı. Guava türü ise, [Haberin devamı 2. sayfada...](#)



Pitaya ve passiflora türleri verim, kalite, erken meyveye yatma ve pazarlama açısından ön plana çıktı. Guava türü ise adaptasyon bakımından başarılı olmakla beraber meyvenin raf ömrünün az olduğu tespit edildi ve meyve damak tadına uygun bulunmadı. Mangonun damak tadına uygun olduğu ve dikimin ilk yıllarında soğuğa ve güneş yanıklıklarına daha hassas olduğu tespit edildi. Litchi ve longanda da meyve elde edildi, bununla birlikte litchi meyve tat ve görünüşü ile pazarlama açısından daha tercih edilebilir bulundu. Mango, litchi ve longanda ağaçların gerçek verime daha uzun sürede gelebileceği, buna karşın pitaya, passiflora ve guavada bu sürenin daha kısa olduğu gözlemlendi. Subtropik koşulları temsil eden Alanya'da ise passiflora ve pitayanın ön plana çıktığı kaydedildi ancak longan, litchi ve mangoda aşırı soğuklar nedeniyle başarılı olunamadı. Sonuç itibarıyla denenen türlerin bölgeye adaptasyon açısından uygunluğu sırasıyla passiflora, pitaya, guava, longan, litchi ve mango olarak belirlendi.



BİTKİ ISLAHI PROJE PAZARI



Akdeniz Üniversitesi İş Dünyası ile İş Birliği ve Teknoloji Transferi Uygulama ve Araştırma Merkezi (AKİŞMER TTM) tarafından EXPO 2016 Antalya Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilen "Bitki Islahı Proje Pazarı" etkinliğine BATEM, üç poster sunumu ve bir stand ile katıldı.

AKİŞMER, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), Batı Akdeniz İhracatçılar Birliği (BAİB), Türk Tohumcular Birliği (TÜRTOB) ve Antalya Ticaret ve Sanayi Odası (ATSO) işbirliğiyle düzenlenen uluslararası etkinlikte bitki ıslah çalışmaları sergilendi. Türkiye'nin dört bir yanındaki tarımsal araştırma enstitülerinden, ziraat fakültelerinden ve yabancı ülkelerden gelen araştırmacıların projelerinin değerlendirildiği etkinlikte başarılı olanlar ödüllendirildi. 60'a yakın projenin sergilendiği organizasyonda BATEM'den Dr. H. Filiz Boyacı'nın 'Yeni Ufuk 2020 Projesi G2P-Sol Solanaceous Bitkilerinin Genetik Kaynaklarının Korunması ve Güçlendirilmesi için Küresel Araştırma Birlikteliği' konulu poster, Ayşe Serpil Kaya'nın 'Karanfilde Çeşit Geliştirme Projesi' poster ve Ali Koç'un ekmeklik buğday tanıtımını yaptığı 'Koç 2015 Ekmeklik Buğday' posterleri büyük ilgi gördü.



EXPO 2016'DAN BATEM'E ÖZEL ÖDÜL



Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü (BATEM), "EXPO 2016 Antalya Biyoçeşitlilik Alt Temasına Uygun Kurumsal Bahçe Özel Ödülü" ile ödüllendirildi.

22 Nisan 2016 tarihinde açılışı yapılan ve Türkiye'de ilk kez kurulan "Çocuk ve Çiçek Temalı" EXPO 2016 Antalya için 30 Ekim 2016 günü görkemli bir kapanış töreni gerçekleştirildi. BATEM'e, "EXPO 2016 Antalya Biyoçeşitlilik Alt Temasına Uygun Kurumsal Bahçe Özel Ödülü" verildi.



Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik, Antalya Valisi Münir Karaloğlu, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, AIPH Başkanı Bernard Oosterom, BIE Başkanı Steen Christensen, çeşitli kurum ve kuruluşlardan yetkililer, yerli ve yabancı konuklar ile çok sayıda basın temsilcisinin yer aldığı kapanış töreninde, EXPO 2016 Antalya'ya katılım sağlayarak dereceye giren ülke ve kurum bahçelerine ödüller verildi. BATEM'in ödülünü Enstitü Müdürü Dr. Abdullah Ünlü aldı.



Çin Halk Cumhuriyeti'ne devredilecek olan EXPO 2016 Bayrağı, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel ve EXPO 2016 Antalya Ajansı Genel Sekreteri Fırat Işık tarafından AIPH Başkanı Oosterom'a verildi. 50'den fazla ülkenin katılımında düzenlenen ve 191 gün devam eden organizasyon 4.5 milyon kişi tarafından ziyaret edildi.

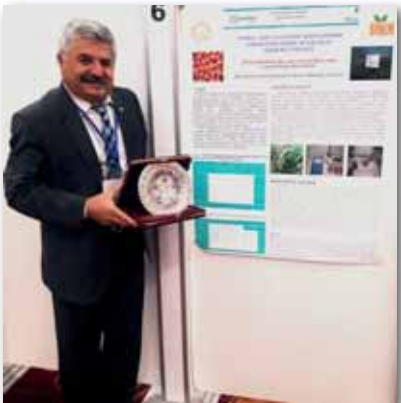
BATEM ÖRTÜALTI ÇALIŞTAYINDA



BATEM Müdürü Dr. Abdullah Ünlü, Müdür Yardımcısı Cengiz Erdurmuş, Toprak ve Su Kaynakları Bölümü Başkanı Nuri Arı, "Bilecik'te Örtüaltı Yetiştiriciliği II Çalıştayı"na katıldı. 28-29 Kasım 2016 tarihlerinde Bilecik'te 2.'si düzenlenen çalıştaya katılan üreticilere örtüaltı yetiştiriciliği konularında önemli bilgiler verildi. Organizasyonda Bilecik İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürü H. Dursun Yıldız ve beraberindeki ekip de yer aldı.



Çok sayıda bürokrat, politikacı, STK üyeleri, çiftçi ve öğrencinin ilgi gösterdiği programın ilk günü seralarda teknik gezi düzenlendi. BATEM Müdürü Dr. Abdullah Ünlü, üreticilere toprak kökenli hastalıklar hakkında yerinde bilgi verdi ve soruları yanıtladı. Nuri Arı ise toprak yapısı ve suyun özelliklerini inceleyen cihazların kullanımını uygulamalı olarak tanıttı. Çalıştayın ilk oturumunda örtüaltı yetiştiriciliğinin durumu ve sebze yetiştiriciliği konularına yer verildi. Dr. Abdullah Ünlü'nün "Örtüaltı Yetiştiriciliğinde Önemli Hastalık ve Zararlılar" konulu sunumunun ardından Nuri Arı, "Örtüaltı Yetiştiriciliğinde Gübreleme" hakkında bilgilerini aktardı. Seralarda havalandırma, sulama teknikleri, modern seracılık, örtüaltı meyvecilik ve bağcılık konularında verilen sunumların yer aldığı ikinci oturumu Dr. Abdullah Ünlü yönetti.



BORLU DOMATES

Ankara'da 16-18 Kasım 2016 tarihlerinde Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (BOREN) tarafından düzenlenen Uluslararası Tarımda Bor Sempozyumu'na (AGROBOR 2016) BATEM'den Nuri Arı "Örtüaltı Domates Yetiştiriciliğinde Bor Uygulamalarının Bitkinin Beslenme Durumu ve Verim Üzerine Etkileri" başlıklı sözlü sunumu ve Elif Işıl Demirtaş "Farklı Bor Uygulama Şekillerinin Domatesin Verim ve Kalite Üzerine Etkileri" isimli poster sunumu ile katıldı. Uluslararası etkinliğe Türkiye ve yabancı ülkelerden çok sayıda bilim insanı, araştırmacı ve bor gübre ticareti yapan şirket yöneticileri katıldı. Sempozyumda poster sunumları arasında yapılan jüri değerlendirmesinde Elif Işıl Demirtaş'ın posterini ödülle layık görüldü.



III. Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Sempozyumu

III. Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Sempozyumu, BATEM'in evsahipliğinde 4-6 Ekim 2016 tarihleri arasında Antalya'da düzenlendi.



Başkanlığını BATEM Müdürü Dr. Abdullah Ünlü'nün yaptığı sempozyuma Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü, araştırma enstitüleri, tarım il müdürlükleri, üniversiteler ve özel sektörden çok sayıda uzman ve ilgili kişiler katıldı.

Tıbbi ve aromatik bitkilerin çoğaltma ve yetiştirme teknikleri, biyoçeşitlilik ve koruma, genetik, ıslah ve biyoteknoloji, hasat sonrası işlemler, işlenmesi ve ticareti, fonksiyonel gıda olarak kullanımı, peyzaj alanında kullanımı, analitik çalışmalar, biyolojik aktiviteler, uçucu yağlar ve etnobotanik konularının ele alındığı etkinliğe gösterilen ilgi büyük oldu. 12 oturumun yer aldığı sempozyumda, Prof. Dr. K. Hüsnü Can Başer "Türkiye'nin Önemli Aromatik Bitkileri ve Uçucu Yağları", Prof. Dr. Neşet Arslan "Tıbbi Bitkilerin Dünü, Bugünü ve Yarını", Prof. Dr. Kenan Turgut "Şekerotu (Stevia rebaudiana Bertoni): Kalorisiz Doğal Tatlandırıcı" ve Dr. Tayfur Akın "Türkiye'de Kekik Tarımı, Ticareti ve Karşılaşılan Sorunlar" başlıklı çağrılı bildirimlerini sundular. Ayrıca 43'ü sözlü 61'i poster olmak üzere 104 adet bilimsel çalışmaya yer verildi. Organizasyonun son günü "EXPO 2016 Antalya" alanına düzenlenen teknik gezide, tıbbi ve aromatik bitkilerle ilgili sergi alanları incelendi.

Coğrafi konumu ve ekolojik özellikleri sayesinde çok sayıda tıbbi ve aromatik bitki türünün doğal olarak yetiştiği ülkemizin tıbbi ve aromatik bitki üretimini artırma potansiyeli taşıdığına dikkat çekilen sempozyumda, doğal kaynakların bilinçsiz kullanımı ve tahribatına karşı tıbbi ve aromatik bitkilerin kültüre alınması ve üretim aşamasında organik üretim kriterlerine azami özen gösterilmesi gerekliliği vurgulandı.





Tıbbi ve aromatik bitkilerin üretim, hasat ve ihracat aşamalarında standart ve kalite konularında sıkıntılar olduğu, özellikle üretim ve hasattaki kalite kayıplarının önüne geçmek için üreticilere yönelik eğitimlere ağırlık verilmesi gerekliliğine değinilerek, tarımsal amaçlı kooperatiflerin konu ile ilgili çalışmalarının desteklenmesi, bu konuda yatırım yapan kuruluşların haksız rekabete karşı korunması ve pazarda kalite ve standartlara uygun ürünlerin yer alması için kontrol ve denetimlerin hassasiyetle yapılmasının öneminden bahsedildi.



Son yıllarda gıda, ilaç ve kozmetik alanlarında dünyada ve ülkemizde sentetik bazlı ürünlerin yerine, bitkisel kaynaklı doğal ürünlerin kullanımının arttığına işaret edilen etkinlikte konuşan Dr. Abdullah Ünlü, "Tıbbi ve aromatik bitkilerin önemi 21. yüzyılda giderek artmakta. Ülkemizde üretim potansiyeli çok yüksek olan bu bitkilerin değerlendirilmesi ve dış pazarlara ham madde veya yarı mamul madde değil de işlenmiş ürün olarak satılabilmesi için gerekenleri yeniden gözden geçirmemizde fayda olduğu kanısındayım." dedi.

Tıbbi ve aromatik bitkilerin üretim aşamasında sözleşmeli tarım uygulamalarının önemi, tıbbi ve aromatik bitkilerin üretiminde uygun dozda ilaç ve gübre kullanımına dikkat edilmesi ve özellikle kalıntı sorununun önlenmesi için iyi tarım uygulamalarının gerekliliği ele alındı. Ülkemizde tıbbi ve aromatik bitkilerin pazarlanmasında taşıyıcı konusunun önemini yanında aktarların bitki tedarikçisi oldukları ancak ilaç yapma yetkisinin olmadığı ve ilaç yapma yetkisinin sadece eczacılara ait olduğu dile getirildi. İki yılda bir yapılan sempozyumun 4.'sü, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü tarafından 2018 yılında İzmir'de gerçekleştirilecek.



TARIMSAL EĞİTİMLER HIZ KESMİYOR



Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın 2016 yılı Hizmetiçi Eğitim Programı kapsamında BATEM'de düzenlenen "Süs Bitkileri Yetiştiriciliğinde Hastalık ve Zararlı Yönetimi" ile iki ayrı dönemde yapılan "Örtüaltı Sebze Yetiştiriciliğinde Entegre Mücadele Hizmetiçi Eğitimleri" tamamlandı.

"Süs Bitkileri Yetiştiriciliğinde Hastalık ve Zararlı Yönetimi" eğitimine Türkiye'nin farklı il ve ilçe tarım müdürlüklerinde görevli teknik personeller katıldı. İki gün süren eğitimlerde BATEM Süs Bitkileri Bölümü çalışanları tarafından süs bitkileri yetiştiriciliği, peyzaj tasarımında kullanılacak doğal bitki türleri, bitki sağlığı ve bitki beslemeyle ilgili konular hakkında katılımcılara bilgiler verildi. Teorik derslerin ardından Bitki sağlığı ve Bitki Besleme Laboratuvarlarında pratik çalışma yapıldı. Eğitimlerini tamamlayan kursiyerlere Enstitünün "İyi Tarım Uygulamaları Işığında Karanfil Yetiştiriciliği" kitabı hediye edildi.

İlk dönemi 21-25 Mart 2016 tarihleri arasında, ikinci dönemi ise 5-9 Aralık 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilen "Örtüaltı Sebze Yetiştiriciliğinde Entegre Mücadele Hizmetiçi Eğitimleri"ne Türkiye'nin farklı il ve ilçe tarım müdürlüklerinde görevli teknik personeller katıldı. Teorik ve pratik çalışmaların yapıldığı eğitimler çerçevesinde Enstitü seralarına da teknik geziler düzenlendi. Kurs sonunda yapılan sınavda başarılı olanlara, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanan sertifikalar verildi.



TARIM FUARINDA BATEM'E BÜYÜK İLGI

GROWTECH 20
EURASIA
16.
16. ULUSLARARASI SERA, TARIM EKİPMANLARI
VE TEKNOLOJİLERİ FUARI



Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü (BATEM) 30 Kasım-3 Aralık 2016 tarihleri arasında düzenlenen Growtech Eurasia 16. Uluslararası Sera, Tarım Ekipmanları ve Teknolojileri Fuarı'na Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın standında katıldı. Eğitim Yayım ve Yayınlar Dairesi Başkanlığı'nın koordinatörlüğünde Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü (ALATA), Eğirdir Meyvecilik Araştırma Enstitüsü (MAREM), Sakarya Mısır Araştırma Enstitüsü (MAE) ve Antalya G.T.H. İl Müdürlüğü ile birlikte görev alan BATEM, fuar boyunca yoğun ilgi gördü.

Ziyaretçilere Enstitünün çalışmaları hakkında bilgi verilerek ilgili yayınlar dağıtıldı. Tarımsal konularla ilgili bilgilendirme sunumlarının yapıldığı standda, Bakanlığın televizyonu Tarım TV'nin gerçekleştirdiği ve konusunda uzman kişilerin katıldığı programlara yer verildi. Tarım TV'ye fuarın ilk günü BATEM Müdürü Dr. Abdullah Ünlü de konuk oldu.

SÜS BİTKİLERİ ISLAHI

Çukurova Üniversitesi Biyoteknoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından düzenlenen "Süs Bitkileri Islahı" kursuna BATEM'den konu uzmanları katıldı.



Çukurova Üniversitesi'nde 21-23 Aralık 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilen "Süs Bitkileri Islahı" kursunda eğitmen olarak yer alan BATEM'den Dr. Özgül Karagüzel sardunya ıslahı ve Ayşe Serpil Kaya ise karanfil ıslahı konularında bilgilerini paylaştı. Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Hüseyin Sözlü, Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Halil Elekcioğlu ile Dekan Vekili Prof. Dr. Bülent Torun'un açılışını yaptığı programa üniversiteler, kamu kurumları ile özel sektörden eğitmenler, öğrenciler ve çok sayıda kursiyer ilgi gösterdi. Dünyada ve ülkemizde kesme çiçek ıslahı, iç-dış mekan süs bitkileri, çiçek soğanları ve süs bitkilerinde biyoteknoloji alanında yapılan çalışmalarla ilgili konuların ele alındığı eğitimde BATEM'den Mehmet Uğur Kahraman da bulundu.

BATI TRAKYA HEYETİNE EĞİTİM

BATEM'de tıbbi ve aromatik bitkilerle ilgili yapılan çalışmalar konusunda düzenlenen eğitime Yunanistan'ın Gümölcine Şehri'nden Tarım Hayvancılık Araştırma Enstitüsü'nde (THAE) görev yapan teknik bir heyet katıldı. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) ile Balkanlar ve Doğu Avrupa Dairesi Başkanlığı'nın işbirliğinde koordine edilen programa katılan Batı Trakyalı gruba, BATEM'de görevli araştırmacılar eğitim verdi.



28-30 Kasım 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilen çalışmada ilk olarak teorik eğitim alan heyet, sonrasında Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Merkezi Laboratuvarı'nda incelemelerde bulundu. Enstitünün Aksu yerleşkesinde yer alan seralarda teknik geziye katılan ekip, Growtech Eurasia 16. Uluslararası Sera, Tarım Ekipmanları ve Teknolojileri Fuarı'na da ziyaret etti. Eğitim programının kendileri için çok yararlı olduğunu belirten katılımcılar, yeni bilgiler ve yeni dostlar edindikleri için memnuniyet duyduklarını dile getirdiler. Eğitimlerini tamamlayan Batı Trakya heyetine Enstitü Müdür Yardımcısı Mustafa Soysal seramik tabak hediye etti.

BATEM'İN YENİ SATIŞ YERİ

BATEM'in Aksu yerleşkesinde kurulan yeni satış merkezi halkın hizmetine başladı. Kırcaamii mevkiinde faaliyette olan ve halktan yoğun ilgi gören satış merkezinin ikincisi, artan talepler doğrultusunda Aksu'da açıldı. BATEM'de üretilen meyve ve sebzeler ile Gıda Pilot Üretim Tesisi'ndeki ürünler (katkı maddesiz, doğal pancar şekeriyle yapılan turuncgil kabuk reçellerinden turunç, bergamot, altıntop, karpuz kabuğu, patlıcan, hurma, incir, kamkat, domates, balkabağı reçeli ve turunç marmelatı, portakal suyu konsantresi, nar suyu ve ekşisi, kurutulmuş nar çekirdeği ve tozu, tıbbi bitki çayları, yağları ve sabunları) bundan sonra Enstitü'nün Aksu yerleşkesinden de temin edilebilecek. Yeni satış merkezi hafta içi mesai saatlerinde hizmet verecektir.

BATEM

BÜLTEN

Yayıncı
Batı Akdeniz Tarımsal
Araştırma Enstitüsü

İletişim Adresi
Demircikara Mah. Paşa Kavakları
Cad. No.11 MURATPAŞA/ANTALYA

**Tüzel Kişi Temsilcisi ve
Yayın Koordinatörü**
Dr. Abdullah ÜNLÜ

e-posta
batem@tarim.gov.tr

Grafik Tasarım
Çiğdem SAGDIÇ ÖZTAŞ
Aytekin AKTAŞ

web
http://arastirma.tarim.gov.tr/batem

Haber
Metin KAYA & İdris SUBAŞI

Tlf
0242 321 67 97

Fotoğraf
İdris SUBAŞI & Nihal YAĞAN

Faks
0242 321 15 12

Yayının Türü

Kurumsal Bülten



YABANI PATLICAN



BATEM’de yürütülen patlıcan ıslah çalışmalarında yabancı türlerde denenen melezlemelerde başarı elde edildi.

Geçmişte patlıcan üretimi bakımından ilk sıralarda yer alan ülkemizde, son yıllara ait istatistik verilerde üretim miktarında ciddi düşüşler yaşandığı ve yıllık patlıcan üretimimizin dünya genelinde 5. sıraya kadar gerilediği görülmektedir. Bunun en önemli nedenlerinden birisi yetiştiricilik sırasında karşılaşılan biyotik ve abiyotik stres faktörlerinden kaynaklanan verim ve kalite kayıplarıdır.



Patlıcanın kültür formu çeşitli hastalık ve zararlılara özellikle bakteriyel ve fungal solgunluk ile nematodlara ve böceklere hassastır. Yabancı patlıcanlar biyotik ve abiyotik streslerde dayanıklılığın sağlanabileceği iyi bir genetik kaynaktır.

Yabancı patlıcanların melezlemedeki başarı oranının düşük olmasına rağmen, BATEM’den Dr. H. Filiz Boyacı’nın yaptığı çalışmalarla başarılı sonuçlar alındı.

Enstitünün son olarak tescil ettirdiği BATEM Filizi ve Yıldırım çeşitleri de sektör tarafından ilgiyle karşılandı.



ÇAKILDAK



KARADAYLAK



BATEM FİLİZİ



YILDIRIM

ENSTİTÜLER ARASI İŞBİRLİĞİ TOPLANTISI

BATEM’in koordinatörlüğünde organize edilen 3. Enstitülerarası İşbirliği Toplantısı (EAİB) 14 Aralık 2016 tarihinde gerçekleştirildi.

BATEM Merkez Kampüs’te düzenlenen toplantıya Enstitü Müdürü Dr. Abdullah Ünlü, Müdür Yardımcısı Mustafa Soysal, bölüm başkanları, Araştırma Yayım Koordinatörü Ertuğrul Taştekin, Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarımsal Yapılar ve Sulama Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Dursun Büyüктаş, Eğirdir Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Müdür Yardımcısı İsmail Demirtaş, Araştırma Yayım Sorumlusu Ayşegül Sarısu, Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretim ve Eğitim Enstitüsü Araştırma Yayım Sorumlusu Şule Nur Öztürk, Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Yayım Sorumlusu Fuat Bilgin ve teknik personeller katıldı.



Ertuğrul Taştekin’in 2016 yılı içerisinde hayata geçirilen ortak proje çalışmaları ve gelişmeler hakkında yaptığı açılış konuşmasından ardından Dr. Abdullah Ünlü, katılımcılara BATEM hakkında tanıtıcı bilgiler verdi. BATEM çalışanlarından Ziraat Yük. Mühendisi Dr. Cevdet Fehmi Özkan’ın Uluslararası Potas Araştırma Enstitüsü tarafından desteklenen “Hızlı Analiz Teknikleri ile Bitkinin Azot ve Potasyumla Beslenme Durumunun Belirlenmesi” projesi hakkında yaptığı kısa sunumdan sonra Prof. Dr. Dursun Büyüктаş, “Aksu Nehir Havzasının Hidrolojik Modellenmesi” konulu proje çalışması ile ilgili bilgi verdi. Bölgesel düzeyde gerçekleştirilen araştırmalarda enstitüler arasında işbirliğinin artırılmasına yönelik konuların ve ilgili sorunların tartışıldığı toplantıda, planlanan çalışmalar hakkında kararlar alındı.



BATEM POMOLOJİ LABORATUVARI

BATEM Meyvecilik Bölümü Pomoloji Laboratuvarı'nda fiziksel ve kimyasal analiz metodlarıyla meyve kalite özelliklerinin belirlenmesi çalışmaları yürütülmektedir. Pomoloji kelimesi latince "pomum" yani meyve ve "logy" yani bilim kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır. Pomoloji bilimi ağırlıklı olarak meyvelerin gelişimi ve fizyolojik özellikleri üzerine odaklanmıştır. Pomoloji çalışmaları kapsamında; meyve ağırlığı, meyve eni ve boyu, meyve suyu miktarı, suda çözünebilir kuru madde miktarı, meyvede toplam eriyebilir asit miktarı, C vitamini, yağlı meyvelerde yağ analizi gibi fiziksel ve kimyasal analizler yapılmaktadır.



Meyvecilik konusunda çalışılan tür ve çeşitlerde önemli kalite kriterlerinin belirlenmesinde ve uygun hasat zamanlarının tespiti konusunda pomoloji laboratuvarından yararlanılmaktadır. Turunçgillerde suda çözünebilir kuru madde / toplam eriyebilir asit miktarı, narda toplam eriyebilir asit miktarı, avokadoda yağ miktarı ve bunlar gibi bazı önemli kriterler göz önünde bulundurulmaktadır. Hasat zamanının tespiti yanında meyve kalite kriterlerinin belirlenmesi, yeni çeşitlerin bölgemize adaptasyonu ve performansları konusunda da incelemeler yapılarak bölge üreticilerine tavsiyelerde bulunmaktadır. Laboratuvarında pomolojik analiz çalışmalarında dünyada yeni geliştirilen yöntem ve araçlar takip edilerek, daha detaylı analiz ve ölçümler yapılmaktadır.

SAZAN VE MARUL BİRARADA

Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü (BATEM), Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretme ve Eğitim Enstitüsü (AKSAM), Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü (SAREM) ve Meyvecilik Araştırma Enstitülerinin işbirliğinde hayata geçirilen projede, marul ve sazan kapalı devre sistemde birlikte yetiştiriliyor.



AKSAM'ın Kepez Birimi'nde başlatılan ve BATEM'in de destek verdiği proje ile akuaponik sistemde bitki ve balık yetiştiriciliğinin entegrasyonu araştırılıyor.

Çalışmada Antalya'nın yaz iklimi koşullarına uygun sazan yetiştiriciliğinde kullanılan suyun marul yetiştiriciliğinde değerlendirilmesi için farklı teknikler araştırılıyor. Akuaponik sistemde balık havuzundan çıkan ve topraksız yetiştiricilik ünitesinden geçirilen suyun içindeki balık kökenli çözülmüş atıklar bitki tarafından besin olarak alınıyor. Arındırılan su tekrar balık yetiştiriciliğinde kullanılıyor. Hem bitki hem de balık yetiştiriciliği için gerekli su miktarını önemli ölçüde azaltan sistem, global ısınmanın etkisiyle ileriki yıllarda çölleşme riski altında olan Akdeniz Bölgesi için alternatif bir üretim modeli olarak görülüyor. Çevre dostu olarak nitelendirilen sistemde, bitkisel ilaç kullanılmadığından elde edilen ürünlerin organik sınıfa gireceği ifade ediliyor.



BAŞARI HİKAYESİ

AB HORIZON 2020 Çerçeve Programı kapsamında yürütülen ve BATEM'den proje koordinatörlüğünü Dr. H. Filiz Boyacı'nın yaptığı "Patlıcangil Ürünlerinin Fenotiplerinin, Genomlarının ve Genetik Kaynaklarının Bağlantılandırılması (G2P-SOL)" AB projesi, TÜBİTAK'ın Kasım ayı bülteninde başarı hikayesi olarak yer aldı.



G2P-SOL projesinde; patates, domates, biber ve patlıcangilin uluslararası genetik kaynaklarının karakterizasyonu ve bunların kayıt altına alınması amaçlanıyor. Proje dünya çapındaki gen bankalarında bulunan bu dört ürüne ait on binlerce genetik kaynağın bir araya getirilmesini hedefliyor. Proje Türkiye dahil olmak üzere Avrupa'dan toplam 19 kuruluşun oluşturduğu konsorsiyum ile yürütülüyor. 60 ay sürecek projede BATEM domates, biber, patlıcangil türlerinde oluşturulacak çekirdek koleksiyonun morfolojik olarak tanımlanması ve bazı biyotik stres konularında dayanıklılık ıslahı çalışmalarının yürütülmesinde görev alıyor. Ayrıca, BATEM proje çerçevesinde proje materyallerinin fenotipik gözlemi, genom analizi için kullanılacak DNA materyallerinin elde edilmesi, verilerin analizleri, ön ıslah ve gen kaynaklarının artırılması ile eğitim faaliyetlerinde de yer alıyor.



BATEM'DE BÜYÜK BULUŞMA

Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürü Dr. Nevzat Birişik, Genel Müdür Yardımcısı Dr. Necati Tulgar ve Bahçe Bitkileri Araştırmaları Daire Başkanı Gökhan Kızılcı, BATEM'e ziyarette bulundu.



TAGEM Genel Müdürü Dr. Nevzat Birişik ve beraberindeki heyet, BATEM Müdürü Dr. Abdullah Ünlü ile Enstitünün Aksu ve Kocayatak'ta yer alan araştırma sahaları ve seralarını ziyaret etti. İlk olarak Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Merkezi Laboratuvarı'nda incelemeler yapan Dr. Nevzat Birişik, çalışma metodları ve altyapıyla ilgili bilgi alışverişinde bulundu. Dr. Nevzat Birişik ziyaretine tıbbi aromatik bitkiler üretim seraları ve süs bitkileri araştırma seralarıyla devam etti. Dr. Nevzat Birişik, daha sonra Enstitünün Kocayatak yerleşkesindeki seralarda sürdürülen ıslah çalışmalarını yerinde inceledi.



Gezi programının ardından BATEM personeliyle biraraya gelen Dr. Nevzat Birişik, TAGEM bünyesinde yapılması düşünülen yeni çalışmalar hakkında bilgi verdi. Dr. Abdullah Ünlü'nün yaptığı BATEM'i tanıtıcı sunumun ardından araştırmacılar, uzmanlık alanları ve projelerini anlattı. Enstitünün çalışmaları hakkındaki memnuniyetini dile getiren Birişik, BATEM personeline çalışmalarında başarılar diledi.



BATEM'İN YENİ PROJELERİ

BATEM'de yürütülmekte olan araştırma projelerinin değerlendirildiği ve her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen Enstitü Araştırma Komitesi (EAK) toplantılarının 2016 yılı sunumları tamamlandı. Enstitü Müdürü Dr. Abdullah Ünlü, Müdür Yardımcıları ve teknik personelin katıldığı toplantıda, 13 yeni teklif projenin sunumu yapıldı. Onaylanan projeler Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü tarafından 2017 yılı Şubat ayında düzenlenecek program değerlendirme toplantılarında tekrar görüşülüp, karara bağlanacak.



Toplantıda TÜBİTAK ve diğer kurumlarla ortaklaşa yürütülen araştırmalardan TÜBİTAK 3001-Başlangıç Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenen "Siyah Mersin (*Myrtus communis* L.)'de Gibberellik Asit (GA3) Uygulamalarının Çekirdeksizlik Üzerine Etkileri ve Uygun Hasat Zamanının Belirlenmesi" adlı proje ile Esra Alım'a, TÜBİTAK 1001-Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı kapsamında desteklenen "Yüzeyaltı ve Yüzeyüstü Damla Sulama Sistemiyle Sulanan Sorgumun Sulama Programının Oluşturulması" adlı proje ile Dr. Köksal Aydınşakir'e, TÜBİTAK 1001-Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı kapsamında desteklenen "PMR6 Kavununun RIL Populasyonunda *Podosphaera xanthii* 'nin 1, 2 ve 5 Nolu Irklarına Dayanıklılığın QTL Haritalaması ve Dayanımı Yüksek Yerli Çeşitlerin Geliştirilmesi" adlı proje ile Dr. Abdullah Ünlü'ye, Uluslararası Potas Araştırma Enstitüsü tarafından desteklenen ve Ege Üniversitesi ile işbirliği halinde yürütülen "Antalya Bölgesi'nde Polisülfatın Lahana, Soğan, Pamuk Verimi ve Kimi Verim Komponentleri Üzerine Etkileri" adlı proje ile Dr. Cevdet Fehmi Özkan'a, "NTG-BATEM Melezleme ve Mutasyon Yoluyla Hastalıklara Tolerant Mandarin Çeşitlerinin Geliştirilmesi Projesi-1" ve "NTG-BATEM İhracata Uygun Yeni Mandarin Çeşitlerinin Geliştirilmesi ve Sektöre Kazandırılması Projesi-2" adlı projeler ile Ertuğrul Turgutoğlu'na ve "EXPO 2016 Antalya Sergi Alanında Geofit, Endemik Bitkiler ve Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Bahçesi Oluşturulması Çatı Projesi" altında "EXPO 2016 Tıbbi Aromatik Bitkiler" adlı proje ile Dr. Fatma Uysal BAYAR'a teşekkür belgesi verildi.



BATEM VE PİKAN CEVİZİ



Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nün ülkemiz tarımına kazandırdığı meyvelerin birisi de pikan cevizidir. Pikan cevzinin anavatanı Amerika Kıtası'dır. Ülkemizde pikan cevizi ile ilgili ilk çalışmalar 1953 yılında BATEM'de başlatılmıştır. 1969 yılında İsrail'den getirilen çeşitler ve daha sonra ilave edilenlerle birlikte 25 çeşitle adaptasyon çalışmalarına başlanmıştır. Bu çalışmalar sonucunda 1 tohum anacı (Burkett), 3 çeşit (Mahan, Wichita, Choctaw) ve 1 tozlayıcı çeşit (Western), üstün verim ve kalite özelliklerinden dolayı BATEM adına tescil ettirilmiştir. Bu çeşitlere ait fidanlar Enstitü tarafından üretilmekte ve üreticilerin hizmetine sunulmaktadır.

BATEM'de adaptasyon çalışmaları yanında en uygun anacın tespiti, çeşitli yetiştirme teknikleri ve pikan cevzinin uygun ekolojilerde yaygınlaşmasına yönelik çalışmalar da yürütülmektedir. Ülkemizde yetiştirilen pikan cevizi üretiminin tamamına yakını BATEM adına tescilli çeşitlerden oluşmaktadır. Pikan cevizi yetiştiriciliği son yıllarda artma eğiliminde olup büyük ticari bahçeler kurulmaya başlanmıştır. Bahçe tesisinde toprak ve iklim verileri dikkate alınmalı ve ekolojiye uygun çeşit dikilmelidir. En önemli konu da aşıllı ve sertifikalı fidan kullanılmalıdır. Bahçe tesisinde BATEM adına tescilli çeşitler önerilebilir. Pikan cevzinde çeşitlere bağlı olarak kısmen periyodisite görülebilir. Gençlik kısırlığı diğer meyvelere göre pikan cevzinde daha uzun olup, ideal verime 8-10 yılda ulaşabilir.

BATEM tarafından tescil ettirilen çeşitler verimli ve kaliteli olmaları ile birlikte birbirlerini tamamlayan özelliklere sahiptir. Western çeşidi tozlayıcı bir çeşit olduğu için bahçe tesislerinde kullanılmalıdır. Mahan çeşidi uzun, iri, verimli ve ince kabukludur ancak meyve içini tam doldurmayabilir. Wichita çeşidi Mahan çeşidine göre daha küçük olmakla birlikte uzun, ince kabuklu ve dolgun meyveler oluşturur. Choctaw çeşidi daha yuvarlak ve oldukça iri meyvedir. Meyve içi bütün halde çıkabilir, iç meyvesi gösterişli ve randımanı da yüksektir. Choctaw ve Wichita çeşitleri Mahan çeşidine göre daha erkenci olup, Mahan çeşidinin sıcaklık isteği diğer çeşitlere göre yüksek olduğundan daha geç hasada gelmekte ve bu nedenle nisbeten serin bölgelere dikilmesi tavsiye edilmemektedir.

Pikan cevzinin kuru madde oranının yaklaşık %70'i yağ olmakla birlikte büyük bir çoğunluğunu doymamış yağ asitleri oluşturmaktadır. Meyve randımanı %50-60 arasında değişmekte ve kabuğu kolay kırılmaktadır. Pikan cevizi kendine has ve lezzetli tadından dolayı çerezlik olarak tercih edilir. Ülkemizde üretim miktarının az olmasından dolayı sadece çerezlik olarak tüketilen pikan cevizi, üretimin çok olduğu ABD gibi ülkelerde çeşitli gıda sanayi kollarında değerlendirilmektedir.

Pikan cevizi ülkemizde Akdeniz ve Ege Bölgeleri'nin sahil kısımları ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin bazı kısımlarında yetiştirilebilmektedir. Sıcak iklim meyvesi olan pikan cevzinin kış soğuklama ihtiyacı 400-600 saat arasındadır. Ülkemizde yetiştirilen çeşitler kasım-aralık aylarında hasat edilir. Tescilli çeşitlerin meyve verimi oldukça iyi olup, pikan cevzinin meyve fiyatı cezive göre daha yüksektir.